

GA202. Most između morala i prirode. Rođenje i smrt kao otkrovenje ljubavi i slobode

Iz ciklusa: GA202. Potraga za novom Izidom, božanskom Sofijom.

Rudolf Štajner — Dornah, 11. decembar 1920.

Želeo bih da ukažem na nešto o ljudskom moralu da bih sutra mogao da ukažem kako se može pristupiti moralnom aspektu ljudske duše koja teče k makrokosmosu. To podrazumeva vrednovanje dva ljudska aspekta na odgovarajući način da bi se došlo do duboke ocene čoveka kao moralnog bića.

Ljudsko biće je u izvesnoj meri zaključano između dve krajnosti, *dva suprotna pola*. *Ove suprotnosti dolaze do vašeg saznanja kao zakona prirode i moralnog poretka sveta*. Istakli smo kako tokom proteklih sto godina svaki pogled na svet koji je postajao sve popularniji nije uspeo da izgradi *most između zakona prirode i moralnog poretka u univerzumu*.

Moramo analizirati dva aspekta ljudskog bića kada želimo da pristupimo enigmama života i sveta u odnosu na ove polarizovane suprotnosti u prirodi i, recimo, *duhovnim ili čak moralnim zakonima*. Priroda je neosporno deo ljudskog bića; on donekle zavisi od zakona prirode u odnosu na svoju dušu, ali i na svoje moralno biće. U želji da se doživi kao istinski čovek, čovek mora da veruje da će biti uklonjen od čisto prirodnih zakona, da bi se osećao kao deo svetskog poretka, a ne samo kao nastajanje iz prirode. Zapravo, potreban je duhovno-naučni pristup da bi se došlo do jasnog razumevanja prave osnove onoga o čemu govorimo.

Ukažimo stoga na – mogao bih reći – dalekosežnu zabludu, koja sprečava ljude da otkriju odgovor na enigmu koja se ovde krije. Tradicionalno se veruje da ljudi mogu da razumeju sopstvenu ljudsku stvarnost (*Wesenheit*) tražeći, ako mogu tako da kažem, odnos između duše-duhovnog i fizičkog tela u ljudskom biću kao da je tamo nekako prisutno. *Ljudi zamišljaju da nekako unutar ovog telesnog fizičkog postojanja čoveka postoji fizičko-duhovno i onda traže kako su to dvoje povezani*.

Mnogo se istražuje da bi se pronašle ove veze, a veliki deo filozofskih napora u vezi sa čovečanstvom usmeren je na odgovor na ovo pitanje: kakva veza postoji između duše-duhovnog i fizičkog tela?

Znate, naravno, da se u duhovnoj nauci većina pitanja postavlja na potpuno drugačiji način od pitanja koja se postavljaju na popularan način. U duhovnoj nauci, stvarna formulacija pitanja mora biti veoma različita od često trivijalnog načina na koji se danas formuliše. Zanimljivo je da su se u 19. veku, teorijski, pojavili prilično čvrsti stavovi i uspostavila se prilično čvrsta ideja da se duševno-duhovni element nigde ne nalazi u fizičkoj telesnoj prirodi, a da se duševno-duhovni može smatrati nekom vrstom privida fizičkog tela. Ova tačka gledišta postala je izuzetno fascinantna za one ljude koji su bili upoznati sa prirodnim naučnim istraživanjima. Samo treba da se podsetimo totalne zavisnosti koju čovek zapravo ima između rođenja i smrti od

fizičkog porekla, od celokupne fizičke organizacije. Materijalistička nauka više puta naglašava da se za razvoj spoljašnjeg tela od prvih dana detinjstva mora primeniti ista mera, kao i za razvoj duševno-duhovnih sposobnosti; onako kako bi čovek, kada o njemu fizički ne brine, posledično zaostao u svojoj duševno-duhovnoj prirodi.

Ističe se kako će sa poodmaklim godinama, sa fizičkom degeneracijom tela, opadati i mentalne i duhovne sposobnosti. Ukazuje se i na to kako će čovek sa nekom vrstom osnovne povrede ispoljiti psihičko-duhovnu abnormalnost koja ukazuje da zavisi od uslova i načina svog postojanja u fizičkoj telesnoj prirodi. Takođe ukazuje se na to kako čovek može da apsorbuje određene otrove koji u određenoj meri imaju hemijski efekat na njega i, uprkos tome, mogu u određenim slučajevima uticati na njegovu duhovnu normalnost, podstaknutu paralizirajućim uslovima duše putem fizičkih supstanci datih njegovom telu i tako dalje.

Takođe je pokazano da sve što je dostupno kao fizičko istraživanje dokazuje da je u svim aktima nasilja duševno-duhovni element u osnovi samo funkcija fizičke telesne prirode. Da, istraživači koji su razvili sklonost takvim pojavama, rekao bih, takođe su ukazivali na sitne činjenice ove vrste. Jedna od ovih vrsta pojava, degeneracija štitaste žlezde koja utiče na mentalno-duhovne sposobnosti, bio je *primer istraživača Glija (Gley)* koji je rekao da najveći talenti ljudi, mentalno-duhovni, zavise isključivo od hemijskih procesa, koji se razvijaju iz štitne žlezde. Sve ove stvari su donekle zadivljujuće zbog načina na koji se naučna umetnost mišljenja razvila u poslednje vreme.

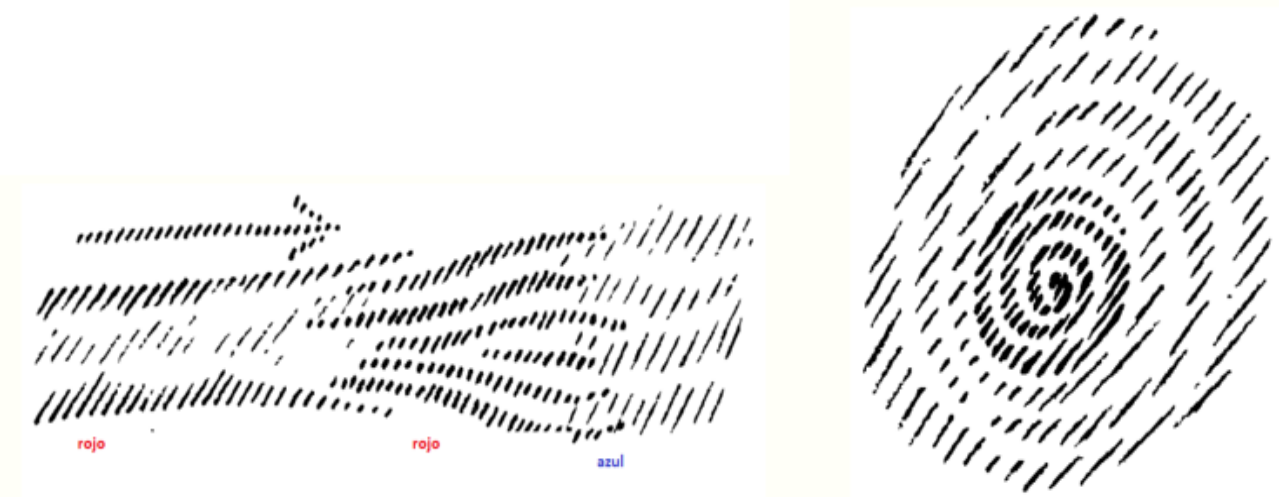
U stvarnosti, ne može se reći ništa drugo osim da što se više ljudi poziva na ovaj naučni način razmišljanja, koncepti duševno-duhovne prirode se sve više potiskuju u drugi plan; da bi se duševno-duhovni element sve više posmatrao kao da nema suštinsko značenje. Intenzivno stvara, takoreći, opoziciju u populaciji civilizovanih regiona: s jedne strane, imamo one koji su manje-više zaraženi šablonom naučne misli prisutnim u modernijim vremenima, koji smatraju velikim napretkom svog duhovnog razvoja, ako govore o takvom nečemu, odbacujući upućivanje na individualnu dušu. Na drugoj strani je onaj deo stanovništva koji želi da nastavi da živi u drevnoj verskoj mudrosti, u drevnim idejama duha, božanskog moralnog svetskog poretka, koji je sada pod lupom prenet iz davnina i opstaje samo time što se drži podalje od onih mentaliteta koje je naučna misao izazvala.

Tako imamo, s jedne strane, brojne narode koje drugi smatraju nazadnim, kao ljude koji ne poznaju zakone prirode i stoga mogu ostati pri starim religioznim idejama. Svakako da se u poslednje vreme sve više pojavljuje nešto drugo. Ova fascinantna moć ubeđivanja, želeo bih da kažem, koju je većina čovečanstva imala kao naučne ideje sredinom ili početkom poslednje trećine 19. veka, ova fascinantna moć ubeđivanja postepeno je opadala. Ona se smanjila s mentalitetom mnogih naučnika i ljudi su postali tolerantniji prema onome što se ranije smatralo sadržajem još uvek retardiranih i neobaveštenih ljudi i da bi trebalo da nestane. U stvari, ove poslednje pojave se pominju samo zbog opšte pospanosti moderne duše. U osnovi, nemoguće je imati na jednoj strani svemogućí poredak prirode, a na drugoj nekakav pravi moralni duhovni svetski poredak. Kao što se u novije vreme smatralo da poredak prirode ne trpi moralni svetski poredak i sada tek kada čovečanstvo ne razmišlja

efikasno može se današnje prirodno posmatranje staviti ispod onog što je izniklo iz starih tradicionalnih. Dakle, u osnovi su samo oni ljudi koji su živeli sredinom 19. veka i 1850-ih i 1860-ih odlučno isticali da je ljudsko biće fizičko telesno biće, a da se iz fizičkog tela kao preteče pojavilo psihičko duhovno i da svako protivljenje ovoj ideji treba postepeno ukidati.

Takođe sam jednom prokomentarisao na otvorenoj konferenciji u Bazelu i drugde da postoje ljudi koji su snažno odbacili ideju da neko treba da ima pravo da odbaci moralni način razmišljanja i da u suštini zločinac ima isto pravo da bude slobodan, poput onih koji žive po moralnoj ideji. To su bili dosledni ljudi, prvo. Ne može se hrabro zaglaviti u ovoj koherentnosti. Čovek bi postao nemaran, pospan i kao rezultat toga odustao bi od onoga što sam upravo okarakterisao. I ostali su svakako dosledni i ponašaju se kao da imaju **najjezuitskiji mentalitet katoličke crkve**, koji kažu: Napolje sa svom naukom koja više od svega drugog želi da nametne spoljašnje činjenice! — narušava veru ljudi u duševno-duhovni svetski poredak i svom mogućom spoljašnjom silom želi da se uhvati za njega. Obe stvari se ne mogu održati u odnosu na buduću evoluciju čovečanstva. Ne može izdržati ni ono što proizilazi iz maglovitih koncepata drevnih vremena. Iznad svega, ne može se tvrditi da ljudska bića treba zamišljati kao fizička bića sa dušom u sebi i da ljudska bića mogu tražiti duhovno-duhovno u odnosu na telo samo gledajući u sadašnji trenutak. Bez proširenja sopstvenog načina posmatranja, bez pozivanja na prošlost da biste razumeli ljudsko biće, nećete stići dalje. Ova šema ljudskog bića je apsolutno nemoguća. Samo i jedino sledećim idejama moglo bi se doći do jasne koncepcije, koja će onda, kao što ćemo videti, ići dalje *da izgradi most između moralnog pogleda na svet i fizičkog pogleda na svet.*

Znamo da ljudsko biće, pre nego što uđe u svoje zemaljsko fizičko postojanje, živi u duhovnom svetu između smrti i novog rođenja. Uzimajući ovu liniju kao karakteristiku (strelicu) koja predstavlja vreme, dobijamo život duše između smrti i novog rođenja koji se ravnomerno kreće u toku vremena.

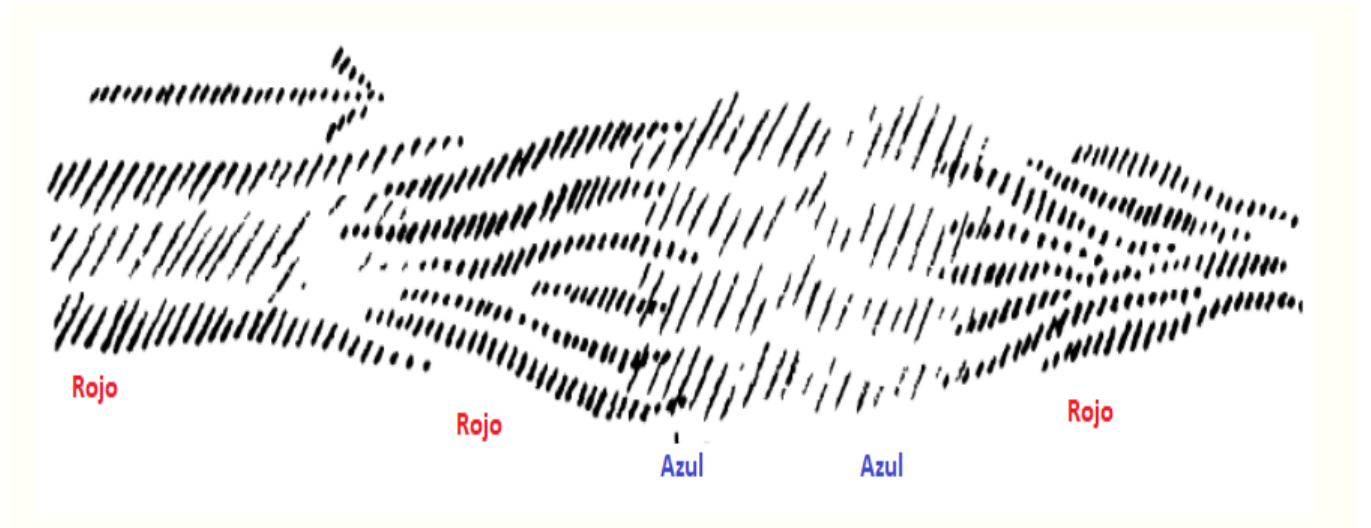
Sada se nešto razvija u vezi sa ovim stvarima, koje sam juče pokušao da objasnim, nešto u ovom duševno duhovno biću biva u toku vremena, tokom kojeg su se ljudi razvijali bez fizičkih tela kroz prethodne događaje u duhovnom svetu, nešto u njima što možemo nazvati željom za fizičkim rođenjem. Ovaj samorazvoj se postepeno pretvara u fizičku želju za rođenjem (crveno). Stvarnim razumevanjem ovih ideja metamorfizovanog mišljenja, svodi se to na sledeće: želja se zapravo uliva u fizičko telo (plavo) jer, kada se jedno dete nađe, moramo reći: ono što nam se pojavljuje u detetu je ispunjenje jedne želje za fizičkom inkarnacijom, koju je njegova duša imala pre ulaska u fizičko postojanje. Ne treba, da tako kažemo, da vidimo dualnost između fizičkog tela i duha. Ne treba jednostavno da vidimo u fizičkom telu, takoreći, dušu koju ono vuče, već treba da vidimo nešto u fizičkom telu što se zapravo preobražava duhom.

Ovo, naravno, stvara probleme za naučno orijentisano razmišljanje. Savremeni naučni način razmišljanja više drži do toga kako se razvija zametak u majčinom telu, verujući da *ljudsko biće jednostavno izrasta iz majčinog tela nakon oplodnje* jer majčino telo majke ima inherentne sile da natera embrion da raste. Ali zaista nije tako. Ovo rešenje razmatra samo najkraći put. *Čovek je biće koje se nalazi u svetu u odnosu na ceo kosmos i koje je u neprekidnoj interakciji sa celim kosmosom.* Kako biste reagovali ako bi neko rekao: *Određena količina vazduha koja je u vama u određeno vreme izrasla je iz vašeg tela. Niste napustili svoje telo, udahnuli ste ga, i kao rezultat toga, imate ga u sebi da stvorite celinu iz okoline.*

Samo zato što se spolja ne posmatra sadejstvo celog makrokosmosa, samo zato što se ljudski embrion razvija u majčinom telu, samo zato što se vidi da postoji i spoljašnji uticaj koji sigurno povezuje biće sa celim kosmosom, veruje se da embrion jednostavno izrasta sam iz majčinog tela. Ova ljudska klica zapravo dolazi iz duhovnog sveta. Koristi to mesto gde malo po malo možete pronaći vrata za ulazak u fizički svet. To je unutar onoga što se prostire u prostoru, gde nema vrata za ljudsko biće koje je živelo između smrti i novog rođenja da uđe u fizički svet. **Takva vrata postoje samo u samom ljudskom telu.** *Sile koje tamo deluju nisu sile oca i majke, već kosmičke sile koje preko materinskog tela traže začecje da uđu u fizički svet, nakon što su razvile želju kao duševno duhovno biće.*

Tada individualnost postaje fizičko biće; ali ovo fizičko biće je samo spoljašnji oblik duševno-duhovnog. Zapazite kako dete ima, ja bih to nazvao, nediferencirane osobine koje se sve više razvijaju u ljudski oblik. Činimo pravu stvar kada gledamo iza deteta šta se dešavalo pre porođaja, šta se dešavalo za njegov dolazak, a šta još sada radi i što sada se izražava. Ono što posmatramo kod deteta iz dana u dan, iz sedmice u sedmicu, iz godine u godinu, to vidimo kao uticaj iz prošlosti, u duševnim iskustvima duhovnog bića pre njegovog rođenja ili pre njegovog začecja. Mi radimo ispravno samo kada primetimo da dete kaže: *Evo ovde dečije organizacije.* Posmatramo kako dete razvija određene kvalitete. Ne tražimo ih u njegovom unutrašnjem biću, pošto ono u izvesnoj meri zrači, već u ranijem trenutku u kome je dozvolio zracima da deluju k unutra. Naše oklevanje da to učinimo najveća je

katastrofa našeg modernog načina razmišljanja. Odvojiti vreme da pogledamo šta je bilo ranije i kako to funkcioniše u našim trenutnim mislima, na to se sve svodi. Kako se razvijamo ili živimo dalje u vremenu (plavo, desno), ponovo se krećemo unazad; ono što je telesnost, u koju postepeno ulazimo, vraća se iz fizičko-telesnog u duševno duhovno (crveno, desno).

U činu postajanja fizičkim individuama, naše duševno duhovno biće se transformiše u fizičko telo i mi transformišemo fizičko telo nazad u biće duševno duhovno. Oni mogu da prigovore govoreći da ovde nailazimo na poteškoću. Uskoro će se razumeti kako se telesna fizička priroda može ponovo preobraziti u duševno duhovnu, ako se to dešavalo tako postepeno da bi se moglo uzeti za primer kako je čovek, navršivši trideset petu godinu, postao sasvim fizički, ali od tada postepeno ponovo postaje duševno duhovan, toliko da je do kraja života postao toliko duhovan da je smrt prelazak u duhovno. Iznutra je to slučaj, iako spolja nije — izgled vara. Tako je, da tokom opadajuće polovine našeg života - nešto stariji ljudi koji ovde sede, možda mi ne daju zasluge za ovu strašnu istinu - kako starimo, naša tela izgledaju kao nešto što vučemo okolo i više se ne osećamo kao da nam zaista nama pripada. Malo po malo postajemo telo, a smrt je zapravo razlog zašto ovo telo postaje teško, njegova težina je ogromna kada se ujutru probudimo i vratimo mu se dušom. Fokusirajući se na spoljašnji izgled, ne možete videti stvarne promene u tome kako je druga polovina života zapravo spora smrt.

Ne radi se o razmatranju duševno-duhovnog s jedne strane i fizičkog tela s druge strane, već učimo da razumemo da kada koristimo koncept vremena u kome se duševno-duhovno pretvara u fizičko-telesnu prirodu i da fizičko telesna priroda se ponovo pretvara u duševno duhovnu. Uprkos svom očiglednom samo spoljašnjem izrazu u ljudskom razvoju, ovo je povezano s dva važna ljudska kvaliteta. Kroz šta se možemo razviti iz duševno-duhovnog elementa koji postepeno prerasta u fizičko-telesni oblik, sjedinjavanjem sa fizičkim telom? Ovo se može shvatiti učenjem razumevanja moralnog kvaliteta ljubavi.

Glavna i važna istina je ova: **čovjek ulazi u svet kroz ljubav**, ulivajući se u telesnu fizičku prirodu. *Kako ta osoba izlazi?* On ili ona uzimaju svoju fizičku telesnu prirodu i ponovo metamorfozuju, okreću se, i nijedna druga moć im ne daje veću mogućnost od slobode. Da možemo reći da je moguće se dalje razvijamo i prolazimo kroz smrt zahvaljujući slobodi. Rađamo se kosmičkom ljubavlju, prolazimo kroz kapiju smrti u duševno duhovnom svetu snagom slobode koju imamo u sebi. Ako razvijamo ljubav u svetu, onda je ta ljubav u osnovi zvučni eho našeg duševno-duhovnog bića kakvog smo ga doživeli pre našeg rođenja, ili možemo reći pre našeg začeca. Razvijajući slobodu u našem postojanju između rođenja i smrti, razvijamo u sebi duševno-duhovno kao ono što se proročki javlja kao moć, naša najvažnija moć, kada napustimo telo pri smrti.

Šta razumemo pod slobodnim, shvaćenim u kosmičkom smislu? **Slobodno biće je ono** koje je sposobno da se vrati iz svoje telesne fizičke prirode u svoju duševno duhovnu prirodu, to jest, u osnovi, može da umre; dok ljubav znači moći da se razvije od duševno duhovnog k fizičkom. Voleti bi moglo značiti biti u stanju živeti kosmički shvaćeno.

Ovde vidimo kako se gore navedeni događaji sasvim prirodno mogu shvatiti: rođenje i utelovljenje kao ljudsko biće, rođenje i smrt, spoljašnja prirodna nauka može shvatiti jednostavno kao prihvatljive prethodnice, manifestacije, otkrovenja ljubavi i slobode. *Razvijajući ljubav iz naše snage volje, šta zapravo postizemo?* Mi stvaramo naknadnu sliku duševno duhovnog unutar naše kože, iz koje potiče čitavo naše biće pre nego što je začeto. Pre našeg začeca živimo u kosmosu snagom ljubavi. Malo po malo, u nekoj vrsti sećanja osećanja i volje na ovaj kosmički život, ljubav se kao moralna vrlina razvija tokom našeg života između rođenja i smrti. Kao prefinjenost u mikrokosmosu javlja se vrlina ljubavi, koja se makrokosmički prostire pre našeg rođenja, a svest o našoj slobodi javlja se kroz ono što nosimo u sebi kao duševno-duhovna bića tokom našeg života između rođenja i smrti, što će delovati kao prirodna sila u kosmosu, kada pređemo portal smrti. Oni su samo ljudski odjeci kosmičkih sila, jer je *svako rođenje povezano s kosmičkom ljubavlju, a svaka smrt povezana sa kosmičkom slobodom*. Govorimo o svim vrstama prirodnih sila kao što su svetlost, toplota, elektricitet itd., pošto su prirodne nauke proslavile svoj trijumf; međutim, ne govorimo o onim prirodnim silama ili o adekvatnije izraženim kosmičkim silama koje mi, kao ljudska bića u fizičkom postojanju, kontrolišemo i vraćamo u čulno-fizičko postojanje. Stvar je u tome što možete uzeti fiziku, hemiju, biološke nauke i uzeti ono što se opisuje kao sile koje čine svet. Od ovih sila koje sačinjavaju svet razumećete sve što nije ljudsko, ali ne ljude. Da bi ljudska bića postojala moraju postojati sloboda i ljubav, pored onoga što postoji u svetu kao što su struja, svetlost, toplota itd. Kada uđete u takvo ispitivanje da biste zaista razumeli ljudsko biće, dolazite do pojmova bića prirode, koji su istovremeno moralni koncepti i principi prirode, i ne idete oklevajući na jednu stranu bez odnosa prema prirodi svetskog moralnog poretka ili na drugu stranu nevezano za moralnost poretka prirode.

Čovečanstvu se tokom razvoja sveta dogodilo nešto, što je svakako imalo duboku unutrašnju zakonitost, koju bi, međutim, na jedan poseban način, čovečanstvo ipak moralo da osvoji u toku svog budućeg zemaljskog razvoja, ako čovečanstvo ne želi da padne niz strminu. Razvoj čovečanstva na Zemlji proistekao je iz tipa duhovnog razvoja koji je nastao na Istoku, koji je cvetao na Istoku, kao što znamo u drevnim vremenima, u postatlantskoj epohi, koji je bio čak i viši od onoga što se pojavilo iz kasnijih pesama Veda ili filozofije Vedante. Međutim, to je bilo mišljenje koje se zapravo obraćalo samo kao moralno-duhovni svetski poredak. Ovaj moralno-duhovni svetski poredak bio je veliki i briljantan u određenom dobu prošle evolucije, ali je na Istoku polako pao u dekadenciju. Nije mogao proizvesti poredak prirode.

Čovečanstvu se tokom razvoja sveta dogodilo nešto, što je svakako imalo duboku unutrašnju zakonitost, koju bi, međutim, na jedan poseban način, čovečanstvo ipak moralo da osvoji u toku svog budućeg zemaljskog razvoja, ako čovečanstvo ne želi da padnu u pad. Razvoj čovečanstva na Zemlji proistekao je iz tipa duhovnog razvoja koji je nastao na Istoku, koji je cvetao na Istoku, kao što znamo u drevnim vremenima, u postatlantskoj epohi, koji je bio čak i viši od onoga što se pojavilo iz kasnijih pesama Veda ili filozofije Vedante. Međutim, to je bilo mišljenje koje se zapravo obraćalo samo kao moralno-duhovni svetski poredak. Ovaj moralno-duhovni svetski poredak bio je veliki i briljantan u određenom dobu prošle evolucije, ali je na Istoku polako pao u opadanje. Nije mogao proizvesti poredak prirode.

U novije vreme započet je novi način razmišljanja o prirodnom poretku sveta. Poreklom sa Zapada, smatra se da proizilazi iz spoljašnjih sila prirode koje se mogu uočiti samo našim čulima. U tome leži – već smo to ispitivali sa različitih tačaka gledišta – ogroman kontrast između Istoka i Zapada. Na Istoku čovečanstvo naginje jednostranoj duševno-duhovnoj viziji, na Zapadu čovečanstvo se okreće jedinom konceptu fizičkog telesnog elementa. To važi za sva ljudska posmatranja. Niko inače ne razmišlja o tome koliko su radikalno različiti koncepti čovečanstva širom sveta. Razmatranja u koja istinski zapadnjaci ulaze kada razmatraju čovečanstvo su nešto sasvim strano Istočnjacima. Kada istočnjak govori o čovečanstvu, onda argument implicira nešto što ne postoji na Zemlji. Orijentalac usmerava svoj pogled, u stvarnosti njegova duša gleda k onome što Zemlja u osnovi nije ni dotakla.

Ako neko ima praistorijski orijentalni pogled na svet, onda se neće uzeti u obzir niko ko je rođen ili ono što je regulisano evolucijom čovečanstva ili bilo šta što ima fizičko čulno postojanje. Čovek je u potpunosti duševno-duhovno biće i ne razvija nikakav ispravan osećaj za fizičko čulno postojanje. Ovo ima važan uticaj na sve što Orijentalci misle. Danas je to palo u dekadenciju, ali se nekada otvoreno izražavalo o načinu na koji se istočnjačka misao odnosila prema ljudskim bićima kao društvenim bićima.

Kako razmišljaju zapadnjaci? Uzmimo jednog istaknutog i poštenog društvenog mislioca sa Zapada, na primer, **Adama Smita**. Kao što prirodne nauke Zapada ne uključuju ljude — one uključuju sve osim čovečanstva — tako ni društvene nauke ne razmatraju ljude. Samo proučite Adama Smita: on uopšte ne govori o ljudima u svojoj nacionalnoj ekonomiji, već govori o određenom komadu zemlje, šta raste i šta se na njemu nalazi, a zatim govori o mašini koja seje seme, što omogućava brzo

klijanje. Dakle, imate parče zemlje, i imate mašinu (izrađuje se crtež) koja samo svojom automatizacijom može slobodno da menja ovo parče zemlje. Dakle, sve što se dešava na ovom komadu zemlje mora biti pravilno usmereno ovom mašinom. Adam Smit je uglavnom govorio o ova dva elementa i naglasio da će se glavni kvaliteti mašine nazvati ekonomskom slobodom, a komad zemlje privatno vlasništvo. Ovde imamo stvarnu prvobitnu ćeliju društvenog bića: privatno vlasništvo sa ekonomskom mašinom, koja je nezavisna od drugih mašina i druge privatne svojine. Koncepti Adama Smita su se odnosili samo na kultivisanu zemlju, privatnu svojinu i te mašine s ekonomskom slobodom. Ovo su njegovi stvarni koncepti. Ako upozna osobu, ne vidi je kao čoveka, već kaže: ovo predstavlja privatno vlasništvo i ekonomsku mašinu, a formira se samo tako što ima glavu, trup u sredini i neke ekstremitete, kojoj se na vrhu dodaje fantomka — međutim, tako se ne misli, niko to ne razume. Ovo se pojavljuje samo na privatnom vlasništvu. Kada je ekonomska mašina aktivirana, ona spolja poprima oblik fantomskih zadužbina glave, trupa i udova. Nigde nećete otkriti bilo kakvu vrstu razumevanja ljudskog bića među idejama Adama Smita. Probajte već jednom! Naći ćete kombinacije privatnog vlasništva sa ekonomskom mašinom, ali nikada nećete naći koncept ljudskog bića. Malo po malo otkrićete stvari o ljudskom biću, ali nikada samo ljudsko biće. Ono što karakteriše kao sloboda nije ništa drugo do poslednja senka koja se prenosi na mašinu. Ne pominje se ljudska sloboda, ne pominje se ono što se pojavljuje kao duhovni sadržaj moralne fantazije da se ljudi učinili potpuno ljudskim — kako je opisano u mojoj „Filozofiji slobode>“ — pošto je tema odnos između privatne svojine i ekonomskih mašina. S jedne strane imamo mudrost koja je zaostala sa Istoka, nesposobnost ljudske duše da napusti fizički svet. Mi imamo iz zemalja Zapada sposobnost da kažemo: Da, ovde je nešto stvarno u svetu jer nešto je na zemlji i može se automatizovati; njegovo gospodstvo ima veliku velikodušnost, njegovo gospodstvo ima spoljnu vlast kroz upravljanje i lov na dobra. Kroz ovo se vidi da Gospodstvo ima nešto. Međutim, ono što proizilazi iz ovoga je zapravo samo ljudski fantom.

Oni vide ono što treba tražiti: ljudsko biće kao takvo. Čovek mora ući u stanje duha s živim posmatranjem da bi se ljudsko biće smatralo takvim. Mi smo u zapadnoj nauci sa njihovom mapom životinja. Prvo imamo jednostavne životinje, pa sve komplikovanije životinje do poslednje najkomplikovanije sa četiri noge, onda one stoje uspravno, postaju uspravne umesto horizontalne, i sada imamo najvišu životinju, čoveka. Čovek ima samo jednu liniju životinja i ljudsko biće je najviši član ove linije. Ljudsko biće se retko razmatra u prirodnim naukama, a retko i u društvenim naukama, jer je ovde deo privatne svojine, odnosno ekonomske mašine. Ljudsko biće je izvan društvenog ispitivanja, izvan društvenog ispitivanja prirode. *Neobična stvar kod savremenih ljudi je to što oni ne shvataju da ovde nema ničeg ljudskog. Ovde nema apsolutno ničeg ljudskog.* Otuda se javlja specifična potreba. Samo razmislite kako ljudi žive u svom spoljašnjem društvenom životu. Hajde da prihvatimo da oni žive onako kako ih vidi Adam Smit, jer je izneo zapažanje koje proizilazi iz onoga što je rekao, da ono potiče od sklonosti razmišljanja mnogih ljudi. Dovoljno je misliti na spoljašnji društveni život čoveka. Prihvatimo da oni postoje kako Adam Smit sugeriše, jer njegov izraz ovog zapažanja ne dolazi odatle; čak je izrazio misao tokove brojnih ljudi. Razmislite o sebi, ljudi sebe vide kao

„zapadnjake“ u svom društvenom postojanju: u stvarnosti nisu! *Privatna svojina i ekonomsko jedinstvo postoje; ljudi ovde ne postoje!* Kako se u ovom konceptu čovečanstva može naći ono što je s druge strane rođenja i smrti? Ovo treba predati onome što vlasti mogu da kažu. Usled sve daljeg udaljavanja ovakvih koncepata od svog procvata, došlo je do toga da se u odnosu na duhovno sve postepeno stavlja pod autoritet, izazivajući izvesnu odbojnost i prema razmišljanju o duhovnosti. U savremenoj proleterskoj nauci ovo je produbljeno. Tek tada ga je shvatila ozbiljnost i rekao je: Da, srednja klasa je razmišljala o tome, ali to zapravo ne uključuje ljude; imamo privatnu svojinu i ekonomsku mašinu. Stoga nećemo razmatrati ovu dranguliju posebnih ljudi, govorimo o čistim naučnim silama; ovo proizvodi sve. Budimo ozbiljni sa ovom tačkom gledišta! Ostali nisu ozbiljni; cele sedmice pričaju o privatnoj svojini i ekonomskoj slobodi koju mašina daje, a u nedelju dozvoljavaju i da im se propoveda o besmrtnoj duši.

Ovo je nešto što se mora shvatiti sa punom svešću. Ako neko nema hrabrosti da vidi stvari u punoj budnosti, onda ne može biti napretka. Razumljivo je da danas postoje mnoge moći koje ne žele da se sve u potpunosti da razjasni. Odvratno je kada se ističe kako društvenu nauku treba shvatiti u skladu s ljudima, ali kako ona zapravo ne zna ništa o ljudima, već samo za privatno vlasništvo i ekonomsku slobodu kroz mašine.

Pokušao sam da vam pokažem metod posmatranja koji se zaista zasniva na živom posmatranju koje prolazi kroz metamorfozu, i kako možete razviti metod posmatranja koji ne želi da zna za takvo metamorfno posmatranje. Sutra ćemo razmotriti dublje razloge koji dovode do nečega čemu ljudi teško sebi dozvoljavaju da pristupe, makrokosmičkih rezultata koji proizlaze iz nužde. Sutra ćemo razviti, želeo bih da kažem, makrokosmički eho činjenica koje su danas predstavljene i preći ćemo na ljudske rezultate oba pogleda na svet.

Prevod revidirala Grasija Munjoz u decembru 2020

Preveo

Mr Đorđe Savić,

Pančevo, 2023.